

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

ח.

עין משפט נר מצוה

מט א מ"ט שם ה' ד
טו"ש"ע שם ספ"ד:
ב ג ד מ"ט שם טו"ש"ע
ספ"ד:
ג ד מ"ט שם הלכה ו
טו"ש"ע שם ספ"ד:
ג ד מ"ט שם טו"ש"ע
ספ"ד:
ג ד מ"ט שם טו"ש"ע
ספ"ד:
ג ד מ"ט שם הלכה ה
טו"ש"ע שם ס"ז:
ג ד מ"ט שם טו"ש"ע
ספ"ד:
מ

מטת החולקת בתוך הבית ומפסקת. פש"י דלענין תחמה מיידי וקשה דלפי"ה לא ה"ל למימר החולקת אלא מפסקת ומו לא אלא י"ל חולקת בתוך הבית ומפסקת היינו שמונחת באמצע הבית וחולקת היינו שמגעת מכולל לכולל^א ואינו יכול לעבור מצד אחד אלא על גבי המטה או ישות

מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר י'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים ואומר^ב ויהפש בגדול החל ואומר^ג בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר^ד נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן האי אור החמה היכי דמי אי נימא בחצר האמר רבא א' חצר אינה צריכה בדיקה מפני שהעורבין מצויין שם אלא באכסדרה האמר רבא א' באכסדרה לאורה נבדקת לא צריכא לארובה דבחדר ודהיכא א' אי לבהרי ארובה היינו אכסדרה אלא לצדדין ואבוקה לא והאמר רבא מאי דכתיב ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוון^ה למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה ואמר רבא א' אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אמר רב נחמן בר יצחק זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין רב וביד אמר זה אורו ולפניו וזה אורו לאחריו רב פפא אמר האי בעית והאי לא בעית רבינא אפר האי משך נהורא והאי מיקפא איקטופי: כל מקום שאין מכניסין בו: כל מקום לאתווי מאי לאתווי הא דרתנו רבנן יחורי בית העליונים והתחתונים יוגג היציע ונג המגדל יורפת בקר ולולין ומתבן יואוצרות יין וואוצרות שמן אין צריכין בדיקה רשב"ג אומר מטת החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה ורמינהו יחור שבין אדם לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת

ועצור תחמה וקאמר דלפן צריך בדיקה לנד הפנימי וכן משמע בירושלמי ובתוספתא א' דקאמר רשב"ג אומר מטה שהיא חוץ לחולקת בתוך הבית ועליו וצנינים מונחים תחמה בודק לנד החיון ואינו בודק לנד הפנימי וכן נראה בירושלמי משמע דצריכה דקמתי בה עליו וצנינים גרם אין צריך בדיקה והא לנד משני הכא שיש עליו וצנינים משום דלא משמע ליה שצניני כן אין צריך בדיקה א' [אלא] משום דלפן דרך לשוח ולעצור תחת המטה ומשני הא דמילילא המס צריך בדיקה לפי שרגליה גבוהין ויכול לעצור תחמה בלא שחייה אי נמי

בדיקה לנד הפנימי וכן משמע בירושלמי ובתוספתא א' דקאמר רשב"ג אומר מטה שהיא חוץ לחולקת בתוך הבית ועליו וצנינים מונחים תחמה בודק לנד החיון ואינו בודק לנד הפנימי וכן נראה בירושלמי משמע דצריכה דקמתי בה עליו וצנינים גרם אין צריך בדיקה והא לנד משני הכא שיש עליו וצנינים משום דלא משמע ליה שצניני כן אין צריך בדיקה א' [אלא] משום דלפן דרך לשוח ולעצור תחת המטה ומשני הא דמילילא המס צריך בדיקה לפי שרגליה גבוהין ויכול לעצור תחמה בלא שחייה אי נמי

לענין רש"י
אנפ"רין [אפ"רין].
צ"ע.
מישטיי"ר. ארון כלים.

רבינו הגנאל (המשך)

בנר. וכן באבוקה א"ע. שהאבוקה הליבולה מצוה מן המובחר אין בודקין אלא בנר. דמשך נהוריה ואורו לפניו ויכול להכניסו בחורין ובסדקין. וכן רבנן חורי הבית העליונים כו. פירוש העליונים שאין ד' גמעת להשתמש בהן. וכן התחתונים עם הקרקע. והגם שאין בני אדם משתמשים בו וכן היציע. וזה היציע יש לו שלש שמות יציע יציע והתא. יציע דכתיב היציע התחתונה וגר. והוא מפורש בפי המוכר את הבית בתחלתו. וכן הרפת כדכתיב ואין בקר ברפתים. ולולין כדכתיב ובלוליים יעלו אל התיכונה. ומתבן כמשמעו. ואוצרות יין ושמן שאין מסתפקין מהן ואין נכניסין בהם ככל שעה. דליכא למיחש שלם נכנס אדם לשם בפת שבידו ושכחו. כל אלו אין צריכין בדיקה. וכן מטת החולקת בבית, אם היא מוטלת בקרקעית הבית ומפסקת, כלומר היא מיושבת מן הכותל של בית עד הכותל שכנגדו ואין אדם יכול לעבור וכן תחתיה ולא בצדיה, כל הבית שהוא אחריו ואתה המטה אין צריך בדיקה. ואם מטה זו מיליא. עד שהיו עצים ואבנים סדורין תחתיה שאין מי שיכול לעבור תחתיה. ואם הם אצרות יין ושמן מסתפקין מהן, וכן אצרות שכר בבבל, וכן דגים קטנים וכו' ציבי ובי תמרו וכו' מלחי וכו' קירי. כולן צריכין בדיקה. פירוש קירי, שעה. תא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחור שנפל עכשיו, ואע"פ שהכל יכול להפשט אחריו, דחיישין לסכנת עקרב. ואע"פ דאמר ר' אלעזר שלוחו מצוה אין ניווקין. חיישין שמא יתיכין לחפש אגב חיפוש החמץ על מחט שאברהם לן קודם לכן. ואמרין וכו' לא מצוה היא, והתניא האומר סלע זו לצדקה שבביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי

מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר י'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים ואומר^ב ויהפש בגדול החל ואומר^ג בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר^ד נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן האי אור החמה היכי דמי אי נימא בחצר האמר רבא א' חצר אינה צריכה בדיקה מפני שהעורבין מצויין שם אלא באכסדרה האמר רבא א' באכסדרה לאורה נבדקת לא צריכא לארובה דבחדר ודהיכא א' אי לבהרי ארובה היינו אכסדרה אלא לצדדין ואבוקה לא והאמר רבא מאי דכתיב ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוון^ה למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה ואמר רבא א' אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אמר רב נחמן בר יצחק זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין רב וביד אמר זה אורו ולפניו וזה אורו לאחריו רב פפא אמר האי בעית והאי לא בעית רבינא אפר האי משך נהורא והאי מיקפא איקטופי: כל מקום שאין מכניסין בו: כל מקום לאתווי מאי לאתווי הא דרתנו רבנן יחורי בית העליונים והתחתונים יוגג היציע ונג המגדל יורפת בקר ולולין ומתבן יואוצרות יין וואוצרות שמן אין צריכין בדיקה רשב"ג אומר מטת החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה ורמינהו יחור שבין אדם לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבד ר' שמעון בן גמליאל אומר מטת החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא מטת אמתה קשיא חורין אחרין חורין אחרין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי מטת אמתה לא קשיא הא דמיליא הא דמיתתאי ואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאכילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חייה עשו אוצרות שכר בבבל כאוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בווטרי אמר רבה בר רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרו צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחורין ולסדקין לברוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש^א לא צריכא דנפל אי נפל למה לי בדיקה והתנא א' חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער התם שאין הכלכל יכול לחפש אחריו הכא כשהכלכל יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר א' שלוחו מצוה אינו ניווקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא א' האומר סלע זו לצדקה שבביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי

מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר י'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים ואומר^ב ויהפש בגדול החל ואומר^ג בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות ואומר^ד נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן האי אור החמה היכי דמי אי נימא בחצר האמר רבא א' חצר אינה צריכה בדיקה מפני שהעורבין מצויין שם אלא באכסדרה האמר רבא א' באכסדרה לאורה נבדקת לא צריכא לארובה דבחדר ודהיכא א' אי לבהרי ארובה היינו אכסדרה אלא לצדדין ואבוקה לא והאמר רבא מאי דכתיב ונוגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוון^ה למה צדיקים דומין בפני שכינה כנר בפני האבוקה ואמר רבא א' אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר אמר רב נחמן בר יצחק זה יכול להכניסו לחורין ולסדקין וזה אינו יכול להכניסו לחורין ולסדקין רב וביד אמר זה אורו ולפניו וזה אורו לאחריו רב פפא אמר האי בעית והאי לא בעית רבינא אפר האי משך נהורא והאי מיקפא איקטופי: כל מקום שאין מכניסין בו: כל מקום לאתווי מאי לאתווי הא דרתנו רבנן יחורי בית העליונים והתחתונים יוגג היציע ונג המגדל יורפת בקר ולולין ומתבן יואוצרות יין וואוצרות שמן אין צריכין בדיקה רשב"ג אומר מטת החולקת בתוך הבית ומפסקת צריכה בדיקה ורמינהו יחור שבין אדם לחבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבד ר' שמעון בן גמליאל אומר מטת החולקת בתוך הבית ועצים ואבנים סדורים תחתיה ומפסקת אינה צריכה בדיקה קשיא מטת אמתה קשיא חורין אחרין חורין אחרין לא קשיא הא בעילאי ובתתאי והא במיצעי מטת אמתה לא קשיא הא דמיליא הא דמיתתאי ואוצרות יין אין צריך בדיקה והתניא אוצרות יין צריך בדיקה אוצרות שמן אין צריך בדיקה הכא במאי עסקינן במסתפק אי הכי שמן נמי שמן יש קבע לאכילה יין אין קבע לשתיה תני רבי חייה עשו אוצרות שכר בבבל כאוצרות יין בארץ ישראל במסתפק אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריכין בדיקה לא קשיא הא ברברבי הא בווטרי אמר רבה בר רב הונא בי מילחי ובי קירי צריך בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרו צריך בדיקה תנא אין מחייבין אותו להכניס ידו לחורין ולסדקין לברוק מפני הסכנה מאי סכנה אי נימא מפני סכנת עקרב כי משתמש היכי אישתמש^א לא צריכא דנפל אי נפל למה לי בדיקה והתנא א' חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער התם שאין הכלכל יכול לחפש אחריו הכא כשהכלכל יכול לחפש אחריו והא אמר ר' אלעזר א' שלוחו מצוה אינו ניווקין אמר רב אשי שמא תאבד לו מחט ואתי לעיוני בתרה וכה"ג לאו מצוה הוא והתניא א' האומר סלע זו לצדקה שבביל שיחיה בני או שאהיה בן העוה"ב הרי

א' פ"י אורה מידו של הקב"ה לו לנדיק כמו כי קין עור פני משה ושם חביון עוון אע"פ שם אלל המקום עוון נלמד מוקף האור הגדול אלל הקב"ה יומר מאלל הקב"ה ערוך בערך קרן. א' לקמן ק"ג: א' לקמן לא: ב' ז"מ מה: ד' לקמן [ו"ש"ג] (ה' ד"ז י' ר"ה ד', ו' ג"א שלין מתיסקין) ו' ג"ל רשב"ג. ח' [לקמן לא:] ט' פ"א הי"ג. י' ש"ג. י"א ו"ג. מוס' ז"מ מה' ד"ב שלין.

תורה אור השלם

1. שבעת ימים שאור לא ימצא בבתים פי כל אכל מחמץ ונברתה הפש הווא מעדת ישראל בגר ובא"י והארץ. שמות יב י"ט.
2. ויהפש בגדול החל ובקטן בלה ומצוא הגביע באמתחת בנימין: בראשית מד כ"ב.
3. ויהי קצת ההיא אפוש את ירושלים בגרות ופקדתי על האנשים הקפאים על שמריהם הקארים בלבכם לא ייטיב יי ולא יציע: צנפ"א א"ב.
4. נר יי נשמת אדם חפש כל חדרי בטן: משלי כ כו.
5. ונגה כאור תהיה קרנים מידו לו ושם חביון עוון: בחוק ג ד.

מוסף רש"י

חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער. ואין צריך לעצור דלפן כפי עד על יראה (ב"ט ס"ב).

מוסף תוספות

- א. והיא במקום מחיצה, ובצר חיון משתמשים בענין אכילתו ושתייתו ושאר צרכים ובצר פנים מונחים עם בגדיהם ומצניעין אותם שם. ח"י ה"ק. ב. דא הוה קאי אמתה לא שייך בה צד חיון מוצ' פנימי מוס' י"פ. ג. ומשני דקאמר אינו צריך בדיקה דהיינו בכל ענין. מיידי דמיתתא והא דקאמר הכא וכו' נדקט עצים ואבנים וכו', כיון דמיליא. סו.
- ד. דקאמץ חמץ שנפלה עליו מפולת. מוס' ה"ל"ג. ה. בכך אלא לברוק בעצמו וכיון דאיכא סכנה לא צריך. ח"י ה"ק.

רבינו הגנאל

מפני שאור הנר יפה לבדיקה. ואע"פ דקיל חצר אינה צריכה בדיקה הואיל ועורבין מצויין שם. ואכסדרה לאורה נבדקת, אתא לא לאור החמה לאשתמש שהוא ביום בומן שהחמה מצויה בעולם כשהוא ברוק בבית אינו ברוק אלא

משל אמתול ואין השמש בקי דבצר: עשו אולרות שכר כבבן להצריך בדיקה כשע"ש להס קבע ואומד ואין צריך לעמוד ולהציא באמצע הסעודה: וזערי אין להס קבע ואומד וצריך לעמוד ולהציא: צי מלחי. צית המלח: וצי קירי. שעה צריך בדיקה לפי שעומד מתוך הסעודה להציא מלח וריות: דנפל. אם נפל הענין אין מחייבין אותו לצדוק את גל צנינים אלא למלאכה העין אצל לא להכניס ידו צנינים ומתחלה כשהיה הכותל קיים נשתמש בחוריו ועכשיו נפל יש שם סכנת עקרבים שדרכן לימנאל באשפות וצגלין: באשין הכלכל יכול לחפש אחריו. הכי מפרש לה ר"ש" (ש"פ צ"ב) ומניא כמה חפישת הכלכל ששעה טפחים: שמה סאבד לו מחט. קודם לכן ואתי השתא לעיוני בתרה ויכוין דמתכוין אף למחט לאו שליח מנזה הוא וצנינו: וכו'. ג. דמתכוין למנזה ולכרכו לאו שליח מנזה הוא דתמינה הרי